

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Středočeský

Inspekční zpráva

Zvláštní škola Kouřim, okres Kolín

Adresa: Okružní 435, 281 61 Kouřim

Identifikátor školy: 600 021 734

Termín konání orientační inspekce: 2. - 4. května 2001

Čj.	031 133/01-4041
Signatura	oc1nu236

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Plně organizovaná Zvláštní škola Kouřim s 43 žáky je v současné době pětitřídní zařízení, ve kterém je vzděláváno 37 žáků podle *Vzdělávacího programu zvláštní školy čj. 22 980/97-22*. Součástí zařízení je pomocná škola se šesti žáky, kteří plní povinnou školní docházku podle *Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy čj. 24 035/97-22*. Organizace výuky žáků pomocné školy je zajištěna společně ve třídě s žáky zvláštní školy. Při zařazování do tříd je zohledňován věk a hloubka postižení jednotlivých dětí. Další součástí je školní družina a školní klub.

Od 1. července 2000 byla škola zařazena do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jako škola s právní subjektivitou s formou hospodaření příspěvkové organizace pod čj. 20 138/2000-21. Ředitelka školy je ve funkci od 1. srpna 1992, na základě výsledků konkursního řízení dne 6. dubna 1998 byla ve své funkci potvrzena.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk a matematika

Týdenní hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu, členění českého jazyka na jednotlivé části (slohovou, literární a mluvnickou) a matematiky (aritmetiku a geometrii) je v souladu s požadavky zvoleného vzdělávacího programu. Kontinuitu výuky zabezpečují předmětové komise a metodické sdružení, všichni učitelé zpracovávají tematické plány. Kontrolou zápisů v třídních knihách nebylo zjištěno porušení osnov. Příprava na jednotlivé hodiny byla promyšlená, především vzhledem k skupinové výuce. Učitelé měli vždy připravené úkoly pro žáky na tabuli, různé namnožené materiály pro samostatnou práci, funkčně byly využívány pracovní sešity. Cíle jednotlivých hodin měly návaznost, vyučující měli připravené didaktické pomůcky i informativní literaturu. Jenom zhruba polovina sledovaných hodin byla dobře časově rozvržena a zakončena strukturovaným závěrem. *Celkově byly plánování a příprava na velmi dobré úrovni.*

Materiální podmínky školy jsou na průměrné, standardní úrovni. Na pěkné originální úrovni je celková výzdoba školy (keramické nápisy a označení tříd, výtvarné práce žáků, podnětné prostředí tříd). Psychohygienické zásady byly vždy dodržovány. Relaxační prvky byly více zařazovány na prvním stupni. Personálně je zajištěna výuka českého jazyka a matematiky dvěma nekvalifikovanými vyučujícími, dále jedním učitelem s odbornou a pedagogickou způsobilostí a jednou vyučující s pedagogickou způsobilostí. Na odbornou i metodicky vedenou výuku neměla nekvalifikovanost dvou učitelů žádný vliv. Sledované hodiny měly vynikající a velmi dobrou úroveň. *Podmínky výuky byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.*

Organizace, metody a formy práce měly ve sledovaných hodinách nadprůměrnou úroveň. V hodinách převládalo moderní pojetí výuky, převažoval činnostní styl, byly zařazeny funkční pomůcky, vždy se ve větší či menší míře pracovalo s názorem. Všichni učitelé uplatňovali individuální přístup, v realizaci vnitřní diferenciací mají učitelé vybudovaný účelný a promyšlený systém. Žáci projeví ve výuce dobré pracovní návyky. V některých hodinách českého jazyka převažoval verbální projev učitele a frontální procvičování. Určitý rozdíl byl ve výuce matematiky i českého jazyka mezi prvním, druhým a třetím stupněm školy. V první až páté třídě učitelky více připravovaly názorné pomůcky, často střídaly metody a formy práce se záměrem usnadnit žákům pochopení a procvičování učiva i aktivně zapojit do procesu citovou

složku osobnosti. Pozitivním jevem bylo využívání výukových počítačových programů v matematice i v českém jazyce.

Ve sledovaných hodinách byli žáci jen sporadicky zkoušeni a klasifikováni. Vyučující však ve všech hodinách hodnotili výkony žáků slovně, povzbuzovali je pochvalami. Zvláště při výuce mladších žáků byla velmi dobře využívána jak vstupní, tak průběžná motivace. Starší žáci byli seznámeni s programem hodiny, avšak motivace k jednotlivým úkolům byla zaznamenána pouze v menším počtu sledovaných hodin. Na prvním a druhém stupni měly hodnocení a motivace výbornou, na třetím stupni velmi dobrou úroveň. *Celkově převažovala v této oblasti pozitivní zjištění.*

Atmosféra sledovaných hodin byla pracovní, příjemná, učitelé nemuseli řešit nežádoucí projevy, žáci se chovali i o přestávkách ukázněně. Ve všech třídách byla zcela zřejmá důvěra žáků k učitelům. Učitelům se podařilo vytvořit tolerantní prostředí vzájemné důvěry, žáci se chovali sami k sobě přátelsky. Na nižší úrovni byly verbální projevy žáků, i když ze strany učitelů nebyly vytvářeny žádné komunikační bariéry, ba naopak míra empatie byla vysoká. Sami učitelé však užívali v hodinách často nespisovnou češtinu. *V oblasti komunikace a interakce byla pozitivní a negativní zjištění v rovnováze.*

Celkově je úroveň vzdělávání v českém jazyce a matematice hodnocena velmi dobře.

Pracovní vyučování

Týdenní hodinová dotace přidělená jednotlivým ročníkům odpovídá schválenému vzdělávacímu programu. V devátém ročníku škola využila možnost danou učebním plánem a snížila počet hodin pracovního vyučování o dvě hodiny z důvodu nezajištění předprofesní přípravy. Všichni vyučující mají pro předmět zpracovány časově tematické plány učiva, které zajišťují jeho návaznost. Kontrolou zápisů v třídních knihách nebylo neplnění učebních osnov zjištěno. Bezprostřední příprava na výuku byla pečlivě promyšlená zhruba v polovině hodin. *Celkově jsou dlouhodobé plánování a bezprostřední příprava na výuku hodnoceny jako velmi dobré.*

Předmět vyučuje celkem šest učitelů, z toho jeden splňuje odbornou i pedagogickou způsobilost dle vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců, dva jsou pedagogicky způsobilí, tři mají středoškolské vzdělání. Při přidělování jednotlivých složek pracovního vyučování učitelům přihlíží ředitelka ke specifice předmětu, dílenské práce starších chlapců vyučují v převážné míře muži.

Pro výuku pracovního vyučování má škola k dispozici standardně vybavenou cvičnou kuchyň s jídelním koutem a školní dřevo-dílnu s dostatkem pracovního nářadí. K výuce pěstitelských prací slouží školní pozemek vzdálený od budovy školy cca pět minut chůze. Pracovní materiál (plech, dráty, dřevo, sklo) je k dispozici v omezeném množství. Dále se využívá dílna pro výrobu keramiky a pec pro vypalování výrobků. Psychohygienické zásady byly v hospitovaných hodinách většinou dodržovány. Vyskytující se nedostatky byly v nevyužití ochranného pracovního oděvu některých dětí, přestože byl k dispozici, a ochraně lavic před poškozením. *V podmínkách výuky jsou celkově negativa s pozitivy v rovnováze.*

Zhlédnuté hodiny měly většinou klasickou strukturu, na ukázkou a vysvětlení pracovního postupu v úvodu navazovala samostatná práce žáků. Pokyny byly učitelé sdělovány srozumitelně a s logickou návazností. Velmi dobře byly využity mezipředmětové vztahy, činnosti byly směřovány i pro budoucí praktické využití a současně při nich vyučující využili dosavadní zkušenosti žáků. Ve všech hodinách pracovali žáci se zájmem a měli dostatek prostoru vyzkoušet si všechny činnosti, které s plněním úkolů souvisely. Pracovalo se přiměřeným tempem, podle potřeby i s individuální dopomocí učitelů. Z většiny hodin bylo

zřejmé vedení žáků k pracovním návykům. Občas se objevovaly terminologické nedostatky ve výkladu učitele. *Organizace, metody a formy výuky byly celkově velmi dobré.*

K motivování žáků byly využity především náměty činností a praktické využití zhotovovaných výrobků. Všechny děti pracovaly s chutí a se zájmem, hodnocení výkonu bylo prováděno průběžně, především pochvalou. *V motivaci a hodnocení žáků převažovala pozitivní zjištění.*

Komunikace v hodinách byla založena převážně na vzájemné důvěře a dodržování dohodnutých pravidel jednání. Přístup učitelů k žákům byl vlídný a vstřícný. Negativem bylo časté užívání nespisovného jazyka učiteli. *Celkově byla atmosféra hodin velmi dobrá.*

Hodnocení výuky pracovního vyučování - velmi dobré.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání byla hodnocena z hlediska plánování výuky, podmínek výuky, organizace, forem a metod výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace. Celkové hodnocení kvality vzdělávání ve sledovaných předmětech je na velmi dobré úrovni.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry školy byly stanoveny na základě analýzy podmínek a celkového prostředí. Ředitelka školy zpracovala na období tří let koncepční *Plán rozvoje školy*. Ve své koncepci vychází z možností školy i dlouhodobých zkušeností v práci s žáky zvláštních škol. Především pak s těmi, kteří přešli do zvláštní školy až ve vyšších ročnících. Kumulací nepochopeného učiva se u těchto dětí prohlubují nedostatky, následně se dostaví apatie a nechť ke školní práci. Žák nezvládá ani to, co by zvládnout mohl. Tento problém chce ředitelka řešit postupným přechodem na školu montessoriovského typu. Zásady pedagogiky Marie Montessori chce uplatnit ve třech časových etapách. Ve školním roce 2000/2001 je již realizována první etapa (získány informace, odborné vzdělávání ředitelky školy + předávání informací a zapojení dalších pedagogů, exkurze v zařízeních typu M. Montessori), další dvě jsou rozpracovány do roku 2003. Koncepční záměry mají konkrétní podobu i v materiálním zabezpečení projektu. Některé speciální pomůcky si již pedagogičtí pracovníci vyrobili sami, jiné musí postupně, dle svých finančních možností zakoupit. Koncepce byla projednána a přijata všemi pedagogickými pracovníky.

Činnost školy upravuje celoroční plán práce školy. V něm jsou zapracovány především pedagogicko-organizační opatření školního roku 2000/2001. Tento plán je nadále rozpracováván do měsíčních operativních plánů, které jsou aktuálně doplňovány. Ucelený systém plánů dále doplňují plány kontrolní a hospitační činnosti, plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, plán výchovné poradkyně, plán revizí aj. Všichni vyučující zpracovávají časově-tematické plány, pro žáky z pomocné školy individuální vzdělávací plány. Úroveň tematických plánů je rozdílná.

Koncepční záměry školy byly stanoveny na základě analýzy podmínek, byly vytčeny priority. Plánování bylo pojato jako ucelený systém a pokrývá celou strukturu školy. Celkově byla úroveň plánování hodnocena jako velmi dobrá.

Organizování

Organizační systém odpovídá velikosti školy a počtu jejich pracovníků, kteří jsou všichni

podřízení přímo ředitelce. Ta je v pravidelném osobním kontaktu se všemi učiteli obou budov prakticky denně. Při organizování výchovně vzdělávacího procesu účinně využívá spolupráce s pedagogickou radou.

Organizace vyučovacího procesu je v souladu s vyhláškou MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, projednání výjimky o krácení přestávek z důvodu dopravní obslužnosti s MŠMT ČR je průkazné.

Řád školy není zpracován v souladu s platnými právními předpisy. Nejsou v něm doplněny povinnosti pracovníků školy - tím došlo k porušení ustanovení § 15 odstavce e) vyhlášky MŠMT ČR č. 29/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších úprav. V rozporu se stanoviskem o používání mobilních telefonů ve školách a školských zařízeních čj. 27 328/2000-14 je zákaz používání mobilních telefonů v budovách školy. Ve školním řádu nejsou zastoupena práva dětí. Ostatní pedagogická dokumentace je vedena ve stanoveném rozsahu s drobnými formálními nedostatky (přepisování, přeškrtnutí).

Informovanost pracovníků je zajišťována zejména osobním jednáním, pravidelným konáním pedagogických rad, provozních porad, a prostřednictvím informační nástěnky, na které jsou zpravidla zveřejňovány informace dlouhodobější platnosti a týdenních porad metodického sdružení.

Informace žákům předávají třídní učitelé operativně dle potřeby, jedenkrát v měsíci je pořádáno celoškolské shromáždění, 4 - 5x do roka je vydáván školní časopis „Školáček“. Informovanost rodičů o prospěchu a chování dětí je zajišťována prostřednictvím žákovských knížek, popřípadě při konzultacích s výchovnou poradkyní, pro které je v týdenním režimu pevně vymezena doba. O závažnějších prospěchových nebo výchovných problémech škola informuje rodiče doporučeným dopisem. Třídní schůzky jsou organizovány ve školním roce čtyřikrát.

Organizační uspořádání a informační systém jsou vzhledem k velikosti školy a jejím potřebám hodnoceny jako velmi dobré.

Vedení a motivování pracovníků

Celkovou atmosféru ve škole výrazně ovlivňuje svými osobnostními předpoklady ředitelka. Upřednostňuje demokraticko-liberální styl řízení, je cílevědomá, se svými koncepčními záměry spolupracovníky seznamuje. Odpovídající podmínky pro další vzdělávání i seberealizaci aktivit pracovníků vytváří. Z osmi se intenzivně vzdělává pět učitelů. V letošním školním roce absolvovali někteří učitelé školení k nápravě specifických vývojových poruch učení a chování, logopedie, kurzy výtvarné výchovy (dekorativní keramika, grafika ve škole, kachle s vlysem aj.), arteterapie, jiní se vzdělávali v uživatelské schopnosti práce s počítačem. Ředitelka sama studovala školský management, absolvovala kurz *Ředitel pro 21. století*, školila se v práci s internetem a především se zúčastňuje systémového vzdělávání při PF UK Praha *Výchova a vzdělávání dětí do devíti let metodou Marie Montessori*. Účast pedagogů v různých kurzech, využití nabídky Pedagogického centra v Praze a jiných organizací je vzhledem k velikosti školy nadstandardní.

Odbornost pedagogických pracovníků je ve škole funkčně využívána. Obě nekvalifikované pracovnice systémovým vzděláváním a dlouholetou praxí získaly zkušenosti a jejich výsledky v práci s žáky jsou nadstandardní (všechny /8/ sledované hodiny matematiky, českého jazyka, pracovního vyučování byly hodnoceny jako velmi dobré a vynikající). Pozitivním jevem byly vzájemné hospitace učitelů. Vedení pedagogických pracovníků vzhledem k zkvalitnění výchovně-vzdělávacího procesu realizuje ředitelka především v pohospitačních rozhovorech a při pedagogických radách. Z jejich hospitačních zápisů vyplynulo, že umí metodicky vést

a radit. Upřednostňuje pozitivní hodnocení. V základních rysech se v závěrech při společných hospitacích ředitelka a školní inspektoři shodovali.

Ředitelka školy stanovila kritéria pro nadtarifní složky platu, v nich si postupně vypracovala priority. Mezi prioritami jsou však zařazeny i povinnosti pracovníků dané pracovním řádem. Se stanovenými kritérii byli všichni pracovníci prokazatelně seznámeni. Výše osobního ohodnocení byla diverzifikována.

Ředitelka školy vytvořila ve škole velmi dobré podmínky pro další vzdělávání pracovníků, pro uplatnění jejich tvořivosti a iniciativy. Kritéria hodnocení byla stanovena a učitelé s nimi byli prokazatelně seznámeni. Ředitelka svými vlastnostmi pozitivně ovlivňuje pracovníky školy. Celkově je tato oblast hodnocena jako velmi dobrá.

Kontrolní mechanismy

Ředitelka má zpracován plán kontrolní (hospitační) činnosti pro školní rok, který průběžně plní. Ze záznamů z hospitací vyplývá, že při kontrole výchovně vzdělávacího procesu velmi dobře postihuje specifika speciální školy. Učinně zjišťuje, projednává s pracovníky, vyvozuje z nich potřebné závěry. Ředitelka velmi dobře zná silná a slabá místa v kvalitě práce všech pracovníků. Součástí hospitací je i kontrola dokumentace vedené učiteli. Kontrolu provozních zaměstnanců, čistoty zařízení, výzdoby provádí ředitelka průběžně. Kontrolou je podchycena též oblast výchovného poradenství, školní družina a školní klub. Sporadické je delegování části pravomocí na některé další pracovníky.

Kontrolní činnost ve škole a její využívání pro zlepšení práce všech pracovníků je na velmi dobré úrovni.

Hodnocení kvality řízení

Škola je řízena velmi dobře.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení čj. 20 138/2000-21.
- Nájemní smlouva ze dne 1. července 1997.
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000.
- Rozvrh hodin.
- Vysvědčení za školní rok 2000/2001.
- Inspekční podkladová dokumentace.
- Materiály ředitelky školy (Plán rozvoje školy, celoroční plán, kritéria osobního hodnocení, plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, plán kontrolní činnosti).
- Třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy. Zápisy z pedagogických rad a provozních porad.
- Hospitační záznamy školních inspektorů, ředitelky školy.
- Tematické plány vyučujících.

ZÁVĚR

Ve škole pracuje celkem devět pedagogických pracovníků. Tři mají pro práci ve speciální škole požadované vzdělání, dva jsou pedagogicky způsobilí, čtyři podmínku odborné a pedagogické způsobilosti nesplňují, ale řada z nich si odborné znalosti systematicky doplňuje v rámci dalšího vzdělávání. Získané poznatky jsou v praxi dále efektivně využívány, o čemž svědčí i velmi dobré, či vynikající hodnocení jejich práce inspektory. Hospitováno bylo celkem ve čtyřech předmětech u šesti učitelů.

Materiální podmínky jsou z hlediska vybavenosti učebnicemi, pracovními sešity, učebními pomůckami (spousta z nich si učitelé sami vyrábí), didaktickou technikou velmi dobré, při výuce jsou využívány. Podle finančních možností se postupně zlepšují. Prostorové podmínky vyhovují.

Celkové zhodnocení všech podmínek pro práci školy je velmi dobré.

Na základě skutečného pozorování výchovně vzdělávacího procesu, rozboru tematických plánů učitelů, zápisu v třídních knihách i písemných prací žáků je kvalita sledované výuky hodnocena velmi dobře.

Úroveň plánování je velmi dobrá, organizace školy a informační systémy jsou bezproblémové, systém vnitřní kontroly je funkční. Vedení školy zaměstnance dobře motivuje, hodnocení vychází z výsledků kontrolní činnosti.

Kvalita řízení je hodnocena vzhledem k podmínkám školy celkově velmi dobře.

Ve sledovaných oblastech má práce školy celkově spíše nadprůměrnou úroveň.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jiřina Veselá	.....
Členka týmu	Mgr. Eva Grušová	.....

V Kolíně dne 15. května 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 22. května 2001

Razítko

Ředitelka školy

Podpis

Mgr. Marta Chytková

.....

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy)/zřizovatel:	2001-06-18	osobně
Rada školy: nezřízena	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Nebyly podány